

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом Директора Національного
антикорупційного бюро України

від _____ 2020 року № _____

АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОГРАМА Національного антикорупційного бюро України на 2020–2022 роки

I. Засади загальної відомчої політики щодо запобігання і протидії корупції, заходи з їх реалізації та заходи з виконання антикорупційної стратегії

Національне антикорупційне бюро України (далі – Національне бюро) відповідно до статті 1 Закону України «Про Національне антикорупційне бюро України» (далі – Закон) є державним правоохоронним органом, на який покладається попередження, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його підслідності, а також запобігання вчиненню нових. Завданням Національного бюро є протидія кримінальним корупційним правопорушенням, які вчинені вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, та становлять загрозу національній безпеці.

Антикорупційна політика Національного бюро ґрунтується на положеннях законів України «Про запобігання корупції», «Про Національне антикорупційне бюро України», «Про державну службу», вимогах Національного стандарту ДСТУ ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT) «Системи управління щодо протидії корупції. Вимоги та настанови щодо застосування» (далі – Національний стандарт ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT), рекомендаціях та кращих практиках антикорупційного менеджменту, розроблених провідними міжнародними організаціями (Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Групою держав проти корупції (GRECO), Трансперенсі Інтернешнл (Transparency International) тощо, положеннях програми Організація Північноатлантичного договору (НАТО) з розбудови доброчесності, цілісності, прозорості та зниження корупційних ризиків у роботі оборонних та безпекових інституцій (Building Integrity Program (BI Program)), і спрямована на зменшення впливу корупціогенних чинників на діяльність Національного бюро, створення ефективних механізмів запобігання корупції, конфлікту інтересів, порушенню етичних стандартів поведінки та забезпечення контролю за дотриманням правил щодо доброчесності працівниками Національного бюро, формування в Національному бюро атмосфери нетерпимості до будь-яких корупційних проявів, забезпечення невідворотності відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних з корупцією правопорушень, забезпечення прозорості діяльності Національного бюро.



Невід’ємною складовою антикорупційної політики Національного бюро є принципи та стандарти етичної поведінки працівників Національного бюро, які визначені у Кодексі професійної етики працівників Національного бюро (далі – Кодекс), затвердженому наказом Директора Національного бюро від 1 вересня 2016 року № 242.

Встановлені у Кодексі принципи та стандарти спрямовані на запобігання та врегулювання можливих конфліктних ситуацій, розвитку організаційної культури, забезпечення гарантії високої якості та ефективності роботи Національного бюро, і, як наслідок, зростання рівня суспільної довіри до Національного бюро.

Принципами антикорупційної політики Національного бюро є засади доброчесності (integrity), прозорості (transparency), відкритості (openness) та дотримання корпоративних правил (compliance), які перебувають у системному зв’язку із загальними принципами діяльності Національного бюро та принципами державної служби.

Національне бюро є інституційно та операційно незалежним органом, що гарантується заборонаю незаконного втручання у його діяльність (ч. 3 ст. 4 Закону). Водночас за діяльністю Національного бюро здійснюється парламентський та громадський контроль. З метою забезпечення прозорості та цивільного контролю за його діяльністю при Національному бюро утворено Раду громадського контролю у складі 15 осіб, яку сформовано на засадах відкритого та прозорого конкурсу.

Крім того, відповідно до положень ст. 26 Закону Національне бюро підзвітне Президенту України, Верховній Раді України і Кабінету Міністрів України та зобов’язано інформувати зазначені органи з основних питань своєї діяльності.

Згідно з ч. 6 ст. 26 Закону передбачено щорічне проведення незалежної оцінки (аудиту) ефективності діяльності Національного бюро, його операційної та інституційної незалежності, у тому числі шляхом вибіркового аудиту кримінальних проваджень, досудове розслідування у яких здійснювалося Національним бюро та було завершено.

Антикорупційна політика Національного бюро реалізується через **систему управління заходами протидії корупції у Національному бюро**, побудовану відповідно до вимог Національного стандарту ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT), положень антикорупційного законодавства, VI Program та кращих практик у сфері запобігання та протидії корупції.

Ключовими елементами зазначеної системи є:

1. Воля та лідерство вищого керівництва.
2. Політика, що забороняє корупційні практики.
3. Підрозділ, який відповідає за реалізацію антикорупційної політики Національного бюро (комплаєнс підрозділ).
4. Оцінка корупційних ризиків.
5. Система внутрішнього контролю та внутрішній аудит.
6. Прозора кадрова політика.
7. Правила врегулювання конфлікту інтересів.

- 8. Комунікація (інформування) та антикорупційне навчання.
- 9. Заходи запобігання порушенням пов'язаних осіб, що діють в інтересах чи від імені підприємства.
- 10. Заохочення та захист викривачів корупції.
- 11. Заходи реагування на факти корупційних та пов'язаних з ними порушень.
- 12. Оцінювання дієвості, періодичний перегляд та вдосконалення системи.

1. Воля та лідерство вищого керівництва (п. 5 Стандарту).

Першочерговою і вирішальною складовою антикорупційної політики Національного бюро є воля та лідерство вищого керівництва («tone at the top»), які є рушійною силою розбудови та розвитку системи управління заходами протидії корупції у Національному бюро відповідно до кращих світових практик у сфері запобігання та протидії корупції.

За ініціативи та підтримки вищого керівництва у Національному бюро розбудовано систему управління заходами протидії корупції, яка у квітні 2019 року за результатами сертифікаційного аудиту (а у квітні 2020 року наглядового аудиту) визнана такою, що відповідає вимогам міжнародного стандарту ISO 37001:2016.

Формами участі вищого керівництва у формуванні та реалізації антикорупційної політики Національного бюро є:

- визначення пріоритетних напрямів антикорупційної політики Національного бюро шляхом затвердження Антикорупційної програми Національного бюро та Кодексу професійної етики працівників Національного бюро;
- формування Комісії з організації внутрішнього контролю та оцінки ризиків у діяльності Національного антикорупційного бюро України як одного з ключових суб'єктів системи антикорупційного менеджменту в Національному бюро;
- керівництво діяльністю Управління внутрішнього контролю (комплаєнс підрозділ), який безпосередньо підпорядкований Директору Національного бюро;
- особиста участь у заходах запобігання та протидії корупції у Національному бюро, у тому числі взаємодія з викривачами корупції, врегулювання конфлікту інтересів, контроль суттєвої зміни майнового стану та фінансових зобов'язань працівників Національного бюро;
- вжиття заходів реагування на факти, які вказують на порушення працівниками Національного бюро вимог антикорупційного законодавства, у формі службових розслідувань, дисциплінарних проваджень та адміністративної відповідальності;
- безпосередня комунікація з працівниками Національного бюро з метою формування у підлеглих нульової толерантності до корупції;
- комунікація зі ЗМІ, органами державної влади, публічні виступи, участь в громадських обговореннях з метою інформування суспільства щодо засад

антикорупційної політики Національного бюро, а також поширення позитивного досвіду Національного бюро у цій сфері.

2. Політика, що забороняє корупційні практики (п.п. 5.2 Стандарту).

Основним документом, який визначає ключові положення антикорупційної політики Національного бюро, систему заходів запобігання та протидії корупції у Національному бюро, а також конкретні кроки для запобігання та мінімізації порушень працівниками Національного бюро і пов'язаними особами норм спеціальних нормативно-правових актів, що є передумовою вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, є **Антикорупційна програма Національного бюро** (далі – Антикорупційна програма), яка розробляється на виконання статті 19 Закону України «Про запобігання корупції», з дотриманням вимог Методичних рекомендацій щодо розробки антикорупційних програм органів влади, затверджених рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 19 січня 2017 року № 31, з урахуванням Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, затвердженої рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 02 грудня 2016 року № 126, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 28 грудня 2016 року за № 1718/29848, а також Порядку підготовки, подання антикорупційних програм на погодження до Національного агентства з питань запобігання корупції та здійснення їх погодження, затвердженого рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 18 грудня 2017 року № 1379, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 січня 2018 року за № 87/31539.

Завдання Антикорупційної програми на 2020–2022 роки:

- забезпечення ефективності функціонування системи управління заходами протидії корупції у Національному бюро відповідно до вимог антикорупційного законодавства Національного стандарту ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT) та BI Program;
- ідентифікація зовнішніх та внутрішніх корупційних ризиків у діяльності Національного бюро та реалізація заходів щодо їх усунення або мінімізації відповідно до сучасної методології у сфері ризик-менеджменту;
- усунення корупційних чинників у діяльності Національного бюро шляхом належної нормативної регламентації та оптимізації ключових управлінських процесів і процедур, зокрема, у сфері публічних закупівель;
- запобігання та протидія корупційним практикам працівників Національного бюро у процесуальній сфері;
- забезпечення максимальної прозорості та підзвітності кадрової політики Національного бюро у тісній співпраці з органами громадського контролю, у тому числі процедур заміщення посад осіб начальницького складу працівниками Національного бюро, які перебувають на державній службі;
- розбудова системи управління інформаційною безпекою відповідно до вимог національних стандартів групи ISO/IEC 27000;
- посилення системи внутрішнього контролю та аудиту;
- удосконалення взаємодії з викривачами корупції;

- впровадження інноваційних форм комунікації та навчання з питань дотримання антикорупційного законодавства і міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії корупції;
- забезпечення невідворотності відповідальності за порушення вимог антикорупційного законодавства;
- активізація участі Національного бюро у міжнародних і національних проєктах щодо формування антикорупційної політики та вдосконалення механізмів її реалізації.

Заходи з реалізації вищезазначених завдань докладно описані у Розділах II-V Антикорупційної програми.

Критерії результативності таких заходів визначено у Розділі IV Антикорупційної програми.

3. Підрозділ, який відповідає за реалізацію антикорупційної політики Національного бюро (комплаєнс підрозділ) (п.п. 5.3.2 Стандарту).

Відповідно до ст. 27 Закону, з метою попередження, виявлення та розслідування правопорушень у діяльності працівників Національного бюро у складі його центрального управління створено Управління внутрішнього контролю Національного бюро (далі – Управління внутрішнього контролю), яке підпорядковується безпосередньо Директору Національного бюро.

Порядок діяльності та повноваження зазначеного підрозділу регламентуються Положенням про Управління внутрішнього контролю Національного бюро, затвердженим наказом Директора Національного бюро від 29 листопада 2019 року № 142.

Основними завданнями Управління внутрішнього контролю визначено:

- своєчасне попередження, виявлення та розслідування правопорушень у діяльності працівників Національного бюро;
- аналіз, прогнозування внутрішніх та зовнішніх ризиків і своєчасне інформування про них Директора Національного бюро;
- розробка і впровадження системи виявлення та управління корупційними ризиками в діяльності Національного бюро;
- виявлення причин і умов, які сприяють учиненню правопорушень з боку працівників Національного бюро, та вжиття заходів щодо їх усунення.

Здійснюючи заходи з реалізації загальної відомчої політики Національного бюро щодо запобігання та протидії корупції, Управління внутрішнього контролю виконує функції, визначені у ст. 27 Закону.

4. Оцінка корупційних ризиків (п.п. 4.5 Стандарту).

Детальніше описано у Розділі II Антикорупційної програми.

5. Система внутрішнього контролю та внутрішній аудит (п.п. 7.5, п.п. 8.1, п. 9 Стандарту).

Антикорупційний менеджмент у Національному бюро інтегровано у систему внутрішнього контролю у Національному бюро, порядок організації якої визначено наказом Директора Національного бюро від 20.01.2020 № 9.

З метою запобігання фактам незаконного, неефективного та нерезультативного використання бюджетних коштів у Національному бюро створено Сектор внутрішнього аудиту, положення про який затверджено наказом Директора Національного бюро від 30.03.2020 № 38.

Крім того, наказами Директора Національного бюро від 27.04.2020 № 53 та від 27.05.2020 № 61 затверджено порядок здійснення внутрішнього аудиту у Національному антикорупційному бюро України, а також визначено критерії оцінки ризиків діяльності та відбору об'єктів для проведення внутрішніх аудитів.

Відповідно до чинного законодавства забороняється здійснення матеріально-технічного забезпечення Національного бюро за рахунок коштів місцевих бюджетів чи будь-яких інших джерел, крім коштів Державного бюджету України та надання допомоги в межах проєктів міжнародної технічної допомоги.

Зовнішній контроль за ефективністю використання коштів на реалізацію повноважень Національного бюро здійснює Рахункова палата.

6. Прозора кадрова політика (п.п. 7.2.2 Стандарту).

Запобігання корупції у Національному бюро забезпечується особливим порядком конкурсного відбору Директора Національного бюро та конкурсними засадами відбору інших працівників Національного бюро (крім призначення на посади Першого заступника та заступників Директора Національного бюро), їх особливим правовим та соціальним захистом, належними умовами оплати праці.

Основними принципами кадрової політики Національного бюро є:

- рівні можливості: у конкурсі може брати участь кожен громадянин України, який відповідає вимогам до кандидатів на вакантну посаду в Національному бюро;

- відкритість та прозорість: конкурс здійснюється відкрито, з обов'язковим інформуванням громадськості шляхом оприлюднення інформації про вакантні посади, основні вимоги до кандидатів на вакантні посади, процедуру, етапи та строки проведення конкурсу, принципи та умови відбору кандидатів, процес проведення конкурсу та його результати на офіційному вебсайті Національного бюро;

- об'єктивність оцінки: багатоступеневий відбір під час проведення конкурсу створює умови для об'єктивної оцінки відповідності кандидатів за особистими, діловими та моральними якостями, освітнім і професійним рівнем, спроможних ефективно виконувати відповідні службові обов'язки на посадах працівників Національного бюро.

Щодо переможців конкурсу на посади у Національному бюро Управлінням внутрішнього контролю проводиться спеціальна перевірка стосовно осіб, які претендують на призначення на посади у Національному бюро; перевірка, передбачена Законом України «Про очищення влади».

Під час відбору кандидатів на посади до Національного бюро і надалі під час роботи у Національному бюро з метою попередження та виявлення корупційних та інших протиправних дій може бути проведено психофізіологічне опитування з використанням поліграфа. Порядок проведення такого опитування

визначається Інструкцією з організації та проведення психофізіологічних досліджень із застосуванням поліграфа у діяльності Національного бюро, затвердженою наказом Директора Національного бюро від 1 вересня 2020 року № 99.

Гарантії оплати праці та грошового забезпечення працівників Національного бюро, визначені у ст. 23 Закону, спрямовані на забезпечення достатніх матеріальних умов для належного виконання ними службових обов'язків з урахуванням специфіки, інтенсивності та особливого характеру роботи, добору до Національного бюро висококваліфікованих кадрів, стимулювання досягнення високих результатів у службовій діяльності та компенсацію фізичних та інтелектуальних затрат працівників.

Усі працівники Національного бюро, на виконання вимог ст. 45 Закону України «Про запобігання корупції», щорічно шляхом заповнення на офіційному вебсайті Національного агентства з питань запобігання корупції подають декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування.

Декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, які були подані у встановленому законом порядку Директором Національного бюро та його заступниками, директорами територіальних управлінь Національного бюро та їх заступниками, керівником центрального управління, керівниками структурних підрозділів центрального управління та територіальних управлінь Національного бюро, оприлюднюються на офіційному вебсайті Національного бюро.

Крім того, з метою забезпечення дотримання працівниками Національного бюро вимог антикорупційного законодавства Управління внутрішнього контролю проводить щодо працівників Національного бюро перевірки на доброчесність та моніторинг способу їхнього життя. Результати проведення зазначених перевірок доводяться до відома особового складу та відображаються у звітах про діяльність Національного бюро.

7. Правила врегулювання конфлікту інтересів (п.п. 7.2.2.2 Стандарту).

Відповідно до п. 2 ч. 2. ст. 27 Закону Управління внутрішнього контролю вповноважено здійснювати контроль за дотриманням працівниками Національного бюро правил етичної поведінки, конфлікту інтересів, декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру.

Нормативним підґрунтям для запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у діяльності працівників Національного бюро виступають положення Закону України «Про запобігання корупції» (розділ V Закону), Порядок здійснення контролю за дотриманням працівниками Національного бюро законодавства про конфлікт інтересів, затверджений наказом Директора Національного бюро від 14 червня 2016 року № 153, положення Кодексу професійної етики працівників Національного бюро.

Методологічну основу такої діяльності складають Методичні рекомендації щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, затверджені Рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 29.09.2017 № 839, а

також напрацювання міжнародних експертів у відповідній сфері, зокрема Настанови Організації Економічного Співробітництва та Розвитку (ОЕСР) щодо вирішення конфлікту інтересів на державній службі (2003 р.).

8. Комунікація (інформування) та антикорупційне навчання (п.п. 7.3, 7.4 Стандарту).

Детальніше описано у Розділі III Антикорупційної програми.

9. Заходи запобігання порушенням пов'язаних осіб, що діють в інтересах чи від імені підприємства (п.п. 8.2; 8.5; 8.6 Стандарту).

Відповідно до Кодексу професійної етики працівників Національного бюро, який є невід'ємною складовою антикорупційної політики органу, вказані у ньому принципи та стандарти є бажаними для впровадження особами, які не є працівниками Національного бюро, але чия діяльність пов'язана чи може асоціюватись із діяльністю Національного бюро.

Взаємодія Національного бюро з контрагентами, учасниками процедур публічних закупівель здійснюється відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі», а також наказу Директора Національного бюро від 21.04.2020 № 51 «Про затвердження Порядку ведення договірної роботи та здійснення закупівель товарів, робіт і послуг у Національному антикорупційному бюро України», який містить низку антикорупційних запобіжників, зокрема:

- належне обґрунтування потреби закупівлі та необхідності включення предмета закупівлі до річного плану закупівель Національного бюро;
- чітко визначену етапність проходження службового документа, яким ініціюється закупівля, строки та коло осіб, які здійснюють відповідні контрольні повноваження (Управління забезпечення фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; Управління внутрішнього контролю; Сектор внутрішнього аудиту; Перший заступник Директора та/або заступник Директора, відповідно до затвердженого розподілу обов'язків; Директор Національного бюро та тендерний комітет Національного бюро).

Повноваження тендерного комітету як ключового суб'єкта процедури публічних закупівель визначено наказом Директора Національного бюро від 16.04.2020 № 48 «Про затвердження складу тендерного комітету Національного антикорупційного бюро України для організації та проведення процедур закупівель і Положення про нього»;

- застереження щодо того, що аналіз (моніторинг) ринку предмета закупівлі має здійснюватися виключно з використанням службових комп'ютерів та корпоративної електронної пошти Національного бюро. Під час здійснення аналізу (моніторингу) ринку предмета закупівлі слід уникати дій та рішень, які можуть призвести до виникнення конфлікту інтересів або викликати сумніви в об'єктивності та неупередженості осіб, залучених до такої діяльності;

- повноваження Управління внутрішнього контролю щодо перевірки причетності засновників та працівників контрагента до корупційних

кримінальних правопорушень, наявності потенційних загроз невиконання умов Правочину (договору);

- положення щодо використання електронної системи закупівель «ProZorro» для всіх закупівель, очікувана вартість яких перевищує або дорівнює 3000 гривень» (що значно менше вартості предмета допорогових закупівель, встановленого Законом України «Про публічні закупівлі» на рівні 200 тисяч гривень (для товарів та послуг) та 1,5 мільйона гривень (для робіт).

10. Заохочення та захист викривачів корупції (п.п. 7.2.2.1, 8.9 Стандарту).

Відповідно до ч. 4 ст. 21 Закону працівник Національного бюро, який відповідно до цього Закону повідомив про протиправні дії чи бездіяльність іншого працівника Національного бюро, не може бути звільнений з посади або бути змушений до такого звільнення, притягнутий до відповідальності чи іншим чином переслідуватися за таке повідомлення, крім випадку притягнення до відповідальності за завідомо неправдиве повідомлення про вчинення злочину. Посадовим особам Національного бюро забороняється розголошувати відомості про працівників Національного бюро, які повідомили про порушення.

Обов'язок щодо захисту таких працівників покладено на Управління внутрішнього контролю (п. 7, ч. 2 ст. 27 Закону).

Питання взаємодії з працівниками Національного бюро, які повідомляють про вчинення протиправних дій чи бездіяльність інших працівників Національного бюро, врегульовані положенням, затвердженим наказом Директора Національного бюро від 02.03.2018 № 45.

Крім того, з метою реалізації вимог антикорупційного законодавства щодо захисту викривачів корупції у Національному бюро створено систему регулярних та внутрішніх каналів повідомлення про можливі факти корупційного правопорушення (телефон, електронна пошта, онлайн-форма на офіційному сайті Національного бюро), які гарантують анонімність інформування Управління внутрішнього контролю.

Робота з викривачами здійснюється відповідно до міжнародних стандартів захисту прав викривачів, зокрема Директиви Європейського Парламенту і Ради ЄС 2019/1937 від 23.10.2019, а також роз'яснення Національного агентства з питань запобігання корупції від 23.06.2020 № 5 «Щодо правового статусу викривача».

11. Заходи реагування на факти корупційних та пов'язаних з ними порушень (п.п. 8.10 Стандарту).

Відповідно до ст. 27 Закону Управління внутрішнього контролю уповноважено проводити службове розслідування стосовно працівників Національного бюро, а також здійснювати оперативно-розшукові заходи та досудове розслідування з метою попередження, виявлення, припинення та розкриття кримінальних правопорушень у діяльності працівників Національного бюро.

Порядок та підстави проведення службового розслідування щодо працівників Національного бюро врегульовані в Інструкції про порядок проведення службового розслідування стосовно працівників Національного антикорупційного бюро України, затвердженої наказом Директора Національного бюро від 23.10.2015 № 4 (зі змінами та доповненнями).

За результатами проведеного Управлінням внутрішнього контролю службового розслідування Дисциплінарна комісія Національного бюро, до складу якої входять представники Ради громадського контролю при Національному бюро, складає висновок про наявність чи відсутність у діях працівника Національного бюро дисциплінарного проступку та підстав для його притягнення до дисциплінарної відповідальності з визначенням рекомендованого виду дисциплінарного стягнення, який надалі розглядається Директором Національного бюро під час прийняття рішення про притягнення чи неpritягнення працівника до дисциплінарної відповідальності.

У разі встановлення підрозділом внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України кримінальних правопорушень, передбачених статтями 354, 364-370 Кримінального кодексу України, які були вчинені службовою особою Національного антикорупційного бюро України (крім Директора Національного антикорупційного бюро України, його першого заступника та заступника), такі кримінальні правопорушення розслідуються детективами зазначеного підрозділу (ст. 216 КПК України).

12. Оцінювання дієвості, періодичний перегляд та вдосконалення системи (п.п. 6.2, п. 9, 10 Стандарту).

У квітні 2019 року система управління заходами протидії корупції у Національному бюро отримала сертифікат відповідності вимогам міжнародного стандарту ISO 37001:2016 (Anti-bribery management systems - Requirements with guidance for use), який є основою Національного стандарту ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT).

У квітні 2020 року за результатами наглядового аудиту, проведеного з метою обов'язкового щорічного підтвердження відповідності системи управління заходами протидії корупції високим стандартам та кращим світовим практикам, дію сертифіката було підтверджено.

Більш докладно процедури щодо моніторингу, оцінки виконання та періодичного перегляду антикорупційної програми описані у Розділі IV Антикорупційної програми.

II. Оцінка корупційних ризиків у діяльності Національного антикорупційного бюро України, причини, що їх породжують, та умови, що їм сприяють. Заходи щодо усунення виявлених корупційних ризиків, відповідальні за їх виконання, строки та необхідні ресурси

Оцінка корупційних ризиків у діяльності Національного бюро здійснюється з урахуванням Методології оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади, затвердженої рішенням Національного агентства від 02 грудня 2016 року № 126, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України

28 грудня 2016 року за № 1718/29848, Методичних рекомендацій щодо розробки антикорупційних програм органів влади, затверджених рішенням Національного агентства від 19 січня 2017 року № 31.

За результатами проведеної оцінки корупційних ризиків у діяльності Національного бюро затверджується звіт (додаток 1), який включає опис ідентифікованих корупційних ризиків у діяльності Національного бюро, чинники корупційних ризиків та можливі наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією, та пропозиції щодо заходів із усунення (зменшення) рівня виявлених корупційних ризиків і можливі наслідки, заходи щодо їх усунення (зменшення), а також інформацію щодо відповідальних за виконання заходів осіб, строки їх виконання та необхідні ресурси (додаток 2).

III. Навчальні заходи та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування

Відповідно до ч. 7 ст. 10 Закону працівники Національного бюро регулярно, але не рідше одного разу на два роки, проходять обов'язкове підвищення кваліфікації.

Особи, які не мають попереднього досвіду роботи в державних органах на посадах, пов'язаних з оперативно-розшуковою діяльністю, проведенням досудового розслідування, після проходження конкурсу на зайняття посади детектива, з метою формування професійних вмінь та навичок, підготовки до самостійного виконання посадових обов'язків підвищують рівень професійної компетентності шляхом проходження стажування у Національному бюро строком до одного року (ч.1 ст. 14 Закону).

Порядок проходження зазначеного стажування визначається внутрішнім Положенням про стажування на посадах у Національному бюро.

Управління внутрішнього контролю здійснює консультування працівників Національного бюро щодо правил етичної поведінки, конфлікту інтересів, декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру (п. 8 ч. 2 ст. 27 Закону).

Наказом Директора Національного бюро від 1 вересня 2016 року № 242 на Управління внутрішнього контролю покладено обов'язок здійснювати перевірку знань положень Кодексу професійної етики та контроль за їх виконанням працівниками Національного бюро. З цією метою у Національному бюро, за сприяння Консультативної місії Європейського Союзу (EUAM), підготовлено коментар до Кодексу професійної етики, пам'ятку з питань дотримання працівниками Національного бюро вимог антикорупційного законодавства, а також упроваджено інтерактивний курс з питань дотримання Кодексу професійної етики працівниками Національного бюро, положень антикорупційного законодавства та вимог Національного стандарту ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT), який є складовою процесу оцінювання результатів службової діяльності працівників Національного бюро.

Крім того, усіляко заохочується проходження працівниками Національного бюро онлайн-курсів з антикорупційної тематики, зокрема онлайн-курсу «Конфлікт інтересів: треба знати!», розробленого Національним агентством з питань запобігання корупції у 2019 році.

Отже, навчання та заходи з поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування здійснюються в межах проведення вищезазначених заходів підвищення професійної компетентності працівників Національного бюро.

Зокрема, питання запобігання та протидії корупції є складовими відповідних навчальних програм або безпосередньо визначають тематику окремих заходів професійного навчання.

Заходи з навчання та поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування у Національному антикорупційному бюро України здійснюється згідно з додатком 2 до Антикорупційної програми, а також вимогам Національного стандарту ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT).

З метою поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування Національне бюро через засоби масової інформації, на своєму офіційному вебсайті та в інших формах регулярно інформує суспільство про свою діяльність, оприлюднює та надає інформацію на запити в порядку, передбаченому Законом України «Про доступ до публічної інформації».

Відповідно до вимог ст. 26 Закону Директор Національного бюро:

- інформує Президента України, Верховну Раду України та Кабінет Міністрів України з основних питань діяльності Національного бюро та його підрозділів про виконання покладених завдань, додержання законодавства, прав і свобод осіб;

- щороку не пізніше 10 лютого та 10 серпня подає Президенту України, Верховній Раді України та Кабінету Міністрів України письмовий звіт про діяльність Національного бюро протягом попередніх шести місяців, який містить інформацію про статистичні дані про результати діяльності.

Також відповідно до ст. 20 Закону України «Про запобігання корупції» Національне бюро як спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції щороку надає Національному агентству з питань запобігання корупції статистичні дані про результати діяльності, які є складовою щорічної національної доповіді щодо реалізації засад антикорупційної політики.

IV. Процедури щодо моніторингу, оцінки виконання та періодичного перегляду антикорупційної програми

Моніторинг та оцінка стану виконання Антикорупційної програми на загальному рівні покладаються на Комісію з організації внутрішнього контролю та оцінки ризиків у діяльності Національного антикорупційного бюро України (далі – Комісія), повноваження якої визначені у Положенні про Комісію з організації внутрішнього контролю та оцінки ризиків у діяльності Національного антикорупційного бюро України, затвердженому наказом Директора Національного бюро.

На функціональному (операційному) рівні моніторинг та оцінка здійснюються Управлінням внутрішнього контролю та підрозділами, які безпосередньо залучені до управлінських процесів, що містять корупційні ризики та/або визначені відповідальними за виконання заходів, передбачених Антикорупційною програмою.

Моніторинг здійснюється відповідно до плану моніторингових заходів, який розробляється Комісією та має містити визначення очікуваних результатів, для досягнення яких запроваджується моніторинг; індикаторів кожного з очікуваних результатів, періодичності збору інформації та її аналізу, а також відповідальних за збір та опрацювання такої інформації.

Критеріями оцінки результативності здійснення заходів, передбачених антикорупційною програмою Національного антикорупційного бюро України є: повнота, своєчасність та ефективність виконання.

Показником повноти виконання заходу є досягнення визначених індикаторів. Індикатор вважається досягнутим:

- у разі ініціювання внесення змін до законодавства – з дати направлення пропозиції суб'єкту нормотворення;
- у разі підготовки нормативно-розпорядчого документа; розробки документів методичного характеру – з дати підписання (затвердження) Директором Національного бюро;
- пов'язаний із навчанням (консультуванням, іншими комунікаційними заходами) – з дати проведення заходу.

Показником своєчасності виконання заходу є дотримання строку, визначеного Антикорупційною програмою або рішенням Комісії.

Показником ефективності виконання запланованого заходу вважається досягнення очікуваного результату, зокрема:

- мінімізація або усунення ідентифікованого корупційного ризику;
- відсутність або зменшення у Національному бюро корупційних практик, толерантності до проявів корупції, випадків притягнення працівників Національного бюро до юридичної відповідальності за вчинення корупційних та пов'язаних із корупцією правопорушень;
- підвищення рівня обізнаності працівників Національного бюро та пов'язаних осіб щодо антикорупційної політики Національного бюро, положень антикорупційного законодавства та міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії корупції;
- активізація співпраці з викривачами корупції;
- підвищення рівня довіри громадян до антикорупційного потенціалу Національного бюро та зміцнення його позитивного іміджу (за даними моніторингу оприлюдненої інформації у ЗМІ, проведених соціологічних та інших досліджень тощо).

Якщо неповнота, порушення строків або неефективність вжитих заходів стали наслідком неналежного виконання завдань, покладених на відповідний підрозділ (особу), Комісія інформує про це Директора Національного бюро для вжиття заходів реагування.

Внесення змін до Антикорупційної програми проводиться у разі необхідності актуалізації її положень, зокрема у зв'язку з прийняттям Закону України про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія).

Зміни до Антикорупційної програми вносяться наказом Директора Національного бюро за рішенням Комісії після моніторингу або оцінки стану виконання Антикорупційної програми, на підставі пропозицій Управління внутрішнього контролю, керівника підрозділу, який безпосередньо залучений до управлінських процесів, що містять корупційні ризики та/або визначений відповідальними за виконання заходів, передбачених Антикорупційною програмою, або на підставі звернення будь-якого працівника Національного бюро щодо недотримання вимог Національного стандарту ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT).

V. Інші заходи, спрямовані на запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням

Інші заходи, спрямовані на запобігання корупційним та пов'язаним з корупцією правопорушенням у Національному бюро, здійснюються в межах планів організаційно-службових заходів Управління внутрішнього контролю, які затверджуються та контролюються Директором Національного бюро, а також у рамках роботи Комісії.

До числа таких заходів, зокрема, віднесені: організаційні заходи; профілактичні заходи; аналітично-пошукова діяльність, заходи щодо забезпечення інформаційної безпеки, внутрішні аудити відповідності процесів існуючої системи протидії корупції з точки зору досягнення Національним бюро визначених цілей; взаємодія з працівниками Національного бюро, які повідомляють про недотримання вимог Національного стандарту ISO 37001:2018 (ISO 37001:2016, IDT), тощо.

**Керівник Управління
внутрішнього контролю
Національного антикорупційного
бюро України**

Р.Осипчук

Додаток 1
до Антикорупційної програми
Національного антикорупційного
бюро України на 2020-2022 роки

ЗВІТ
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ОЦІНКИ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ
У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОГО АНТИКОРУПЦІЙНОГО БЮРО УКРАЇНИ
(ухвалений на засіданні Комісії з організації внутрішнього контролю та оцінки ризиків у діяльності Національного антикорупційного бюро України (протокол № 2 від 23.06.2020))

№	Опис ідентифікованого корупційного ризику	Чинники корупційного ризику	Можливі наслідки корупційного правопорушення чи правопорушення, пов'язаного з корупцією
1	Несвоєчасне/неповне подання, неподання, повідомлення про невідповідності системі протидії корупції у Національному бюро..	Недостатня урегульованість, недосконалість процедур.	Притягнення осіб до відповідальності, фінансові втрати, завдання шкоди репутації Національного бюро.
2	Витік інформації з обмеженим доступом внаслідок зниження рівня відповідальності особи у зв'язку з наступним звільненням з посади.	Недосконалість процедур та механізму контролю.	Притягнення осіб до відповідальності, фінансові втрати, завдання шкоди репутації Національного бюро.
3	Можливість спотворення та видалення інформації, а також створення небезпечної конфігурації для несанкціонованого доступу до ІТ-систем та подальшого використання службової інформації з метою отримання неправомірної вигоди або вчинення інших корупційних чи пов'язаних з корупцією правопорушень.	Недостатня урегульованість, недосконалість технічних та/або організаційних заходів забезпечення ІТ-безпеки.	Притягнення осіб до відповідальності, фінансові втрати, завдання шкоди репутації Національного бюро, судові процеси проти Національного бюро.
4	Втрата./псування матеріалів кримінального провадження на користь третіх осіб, при транспортуванні/зберіганні матеріалів кримінального провадження.	Недостатня урегульованість, недосконалість процедур та механізму контролю.	Притягнення осіб до відповідальності, фінансові втрати, завдання шкоди репутації Національного бюро.

5	Зловживання процесуальними правами під час представництва інтересів Національного бюро у суді на користь третіх осіб.	Недостатня урегульованість, недосконалість процедур та механізму контролю.	Завдання шкоди репутації Національного бюро, судові процеси проти Національного бюро.
6	Несанкціонований доступ працівників Національного бюро до інформаційних баз даних Національного бюро та інших державних органів в інтересах третіх осіб внаслідок недосконалості процедур (систем) захисту.	Недостатня урегульованість, недосконалість процедур та механізму контролю.	Притягнення осіб до відповідальності, завдання шкоди репутації Національного бюро, судові процеси проти Національного бюро.
7	Незаконне заміщенням працівниками Національного антикорупційного бюро України посад осіб начальницького складу, які перебували на посадах державної служби.	Недостатня урегульованість, недосконалість процедур та механізму контролю.	Притягнення осіб до відповідальності, фінансові втрати, завдання шкоди репутації Національного бюро.
8	Неповідомлення представниками замовника, які безпосередньо залучені до організації проведення закупівлі, про пов'язаність з учасником (учасниками) закупівлі.	Недостатня урегульованість, недосконалість процедур та механізму контролю.	Притягнення осіб до відповідальності, фінансові втрати, завдання шкоди репутації Національного бюро.
9	Недостатня урегульованість процедури під час передачі дарунків, одержаних як подарунки Національному бюро.	Відсутність внутрішньої регламентації з детальним описом процесу передачі дарунків, одержаних як подарунки Національному бюро.	Притягнення осіб до відповідальності, фінансові втрати, завдання шкоди репутації Національного бюро.
10	Недобросовісність суб'єктів декларування – працівників Національного бюро, при виконанні вимог фінансового контролю, що спричиняє вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією.	Недосконалість процедур та механізму контролю.	Притягнення осіб до відповідальності, завдання шкоди репутації Національного бюро.
11	Безпідставне завищенням потреби у матеріальних цінностях, з метою подальшого використання їх залишку у приватних цілях.	Недостатня урегульованість, недосконалість процедур та механізму контролю.	Притягнення осіб до відповідальності, фінансові втрати, завдання шкоди репутації Національного бюро.
12	Виникнення конфлікту інтересів (при розгляді звернень, проведенні службових розслідувань, при спільній роботі близьких осіб.	Недосконалість процедур та механізму контролю.	Притягнення осіб до відповідальності, завдання шкоди репутації Національного бюро.

**ПРОПОЗИЦІЇ ЩОДО ЗАХОДІВ ІЗ УСУНЕННЯ (ЗМЕНШЕННЯ) РІВНЯ
ВИЯВЛЕНИХ КОРУПЦІЙНИХ РИЗИКІВ**

з/п	Корупційний ризик	Пріоритетність ризику	Заходи щодо усунення корупційного ризику	Підрозділ, відповідальний за виконання заходу	Строк виконання заходу щодо усунення корупційних ризиків	Ресурси для впровадження заходів	Очікувані результати
1	Несвоєчасне/неповне подання, неподання, повідомлення про корупційні правопорушення та правопорушення пов'язані з корупцією.	низький	Розробка та затвердження форми повідомлення про невідповідності системі заходів запобігання корупції у Національному бюро.	Управління внутрішнього контролю	грудень 2020 року	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Розпорядчим документом Директора Національного бюро затверджено форму повідомлення.
2	Витік інформації з обмеженим доступом внаслідок зниження рівня відповідальності особи у зв'язку з наступним звільненням з посади.	низький	Здійснення посиленого контролю з боку безпосереднього керівника за діяльністю працівників, які мають намір звільнитися, шляхом розроблення та затвердження алгоритму дій.	Керівники структурних підрозділів; Управління внутрішнього контролю	грудень 2020 року	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Розроблений та впроваджений алгоритм дій керівника.
3	Неправомірне використання інформації у зв'язку із недостатньою захищеністю ІТ-систем.	низький	Впровадження системи управління інформаційною безпекою (СУІБ), отримання сертифікації ISO 27001. Впровадження комплексних систем захисту інформації на ІТ-системи та отримання атестатів відповідності на них.	Управління внутрішнього контролю; Управління інформаційних технологій; Юридичне управління.	грудень 2021 року	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Система управління інформаційною безпекою затверджена розпорядчими документами Директора Національного бюро.

4	Недосконалість процедур зберігання та поводження з матеріалами кримінального провадження на користь третіх осіб.	низький	Розробка та затвердження правил поводження з матеріалами кримінальних проваджень, умовами їх зберігання та транспортування.	Головний підрозділ детективів;	грудень 2020 року	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Затвердження правил поводження з матеріалами кримінальних проваджень, умовами їх зберігання та транспортування.
5	Зловживання процесуальними правами під час представництва інтересів Національного бюро у суді на користь третіх осіб.	низький	Систематичний аналіз (моніторинг) судових справ, стороною у яких є Національне бюро, шляхом обмеження у довіреності повноважень щодо визнання позову, затвердження форми довіреності.	Юридичне управління; Управління внутрішнього контролю, територіальні управління Національного бюро	протягом 2020 – 2022 років	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Щорічний аналіз судових справ.
6	Несанкціонований доступ працівників Національного бюро до інформаційних баз даних Національного бюро та інших державних органів в інтересах третіх осіб внаслідок недосконалості процедур (систем) захисту.	низький	1. Розробка Порядку обліку основних об'єктів інформаційно-аналітичної роботи в Управлінні аналітики та обробки інформації. 2. Вдосконалення порядку роботи з інформацією, яка обробляється інформаційними та довідковими системами, реєстрами та банками даних, доступ до яких надано Національному бюро. 3. Створення спеціалізованої інформаційної системи попередніх запитів до зовнішніх інформаційних ресурсів.	Управління аналітики та обробки інформації; Управління інформаційних технологій; Управління внутрішнього контролю; Юридичне управління.	1. протягом 2020 року 2. протягом 2021 року 3. протягом 2022 року 4. за необхідності	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Затверджено: Порядок обліку основних об'єктів інформаційно-аналітичної роботи, Порядок роботи з інформацією. Створено спеціалізовану інформаційну систему.

			4. Вжиття інших організаційно-правових заходів щодо вдосконалення процедур контролю за доступом працівників Національного бюро до інформаційних баз даних Національного бюро та інших державних органів.				
7	Незаконне заміщення, в інтересах третіх осіб, працівниками Національного антикорупційного бюро України посад осіб начальницького складу, які перебували на посадах державної служби.	високий	Розробка та затвердження порядку переведення окремих категорій працівників з посад державної служби на посади осіб начальницького складу.	Відділ по роботі з персоналом	протягом 2020 року	не потребує додаткових фінансових витрат	Затверджено порядок переведення окремих категорій працівників з посад державної служби на посади осіб начальницького складу.
8	Неповідомлення представниками замовника, які безпосередньо залучені до організації проведення закупівлі, про пов'язаність з учасником (учасниками) закупівлі.	середній	Розроблення порядку перевірки на предмет пов'язаності осіб замовника та учасника процедури закупівлі.	Управління внутрішнього контролю.	грудень 2020 року	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Розроблено порядок перевірки на предмет пов'язаності осіб замовника та учасника процедури закупівлі
9	Недостатня урегульованість процедури під час передачі дарунків, одержаних як подарунки Національному бюро.	низький	Розробка внутрішнього регламенту, з детальним описом процесу передачі дарунків, одержаних як подарунки Національному бюро..	Управління внутрішнього контролю.	лютий 2021 року	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Внутрішній регламентний документ розроблено та затверджено

							розпорядчим актом.
10	Недоброчесність суб'єктів декларування – працівників Національного бюро, при виконанні вимог фінансового контролю, що спричиняє вчинення правопорушень, пов'язаних з корупцією.	низький	Організація та проведення моніторингу способу життя працівників.	Управління внутрішнього контролю.	щомісяця, протягом 2020 – 2022 років	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Моніторинг способу життя проводиться у визначені строки.
11	Відсутність належного контролю, що призводить до штучного завищення потреби у матеріальних цінностях, з метою подальшого використання їх залишку у приватних цілях.	низький	Аналіз запасів матеріальних ресурсів та інтенсивності їх використання перед формуванням потреби на них	Управління забезпечення фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням	щокварталу, протягом 2020 – 2022 років	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Аналіз здійснюється у визначені строки.
12	Виникнення конфлікту інтересів (при розгляді звернень, проведенні службових розслідувань, при спільній роботі близьких осіб.	низький	Аналіз стану виконання вимог визначених розпорядчими документами щодо повідомлення про конфлікт інтересів.	Управління внутрішнього контролю.	щорічно, протягом 2020 – 2022 років	Не потребує залучення додаткових фінансових ресурсів	Аналіз здійснюється у визначені строки.

Додаток 2
до Антикорупційної програми
Національного антикорупційного
бюро України на 2020-2022 роки

**План заходів
з навчання та поширення інформації щодо програм антикорупційного спрямування
у Національному антикорупційному бюро України
на 2020–2022 роки**

№ п/п	Заплановані заходи	Строк виконання	Цільова аудиторія	Відповідальні підрозділу
1.	Проведення семінарів, лекцій, тренінгів з питань антикорупційного законодавства, антикорупційної політики Національного бюро та вимог міжнародних стандартів у сфері запобігання та протидії корупції для працівників Національного антикорупційного бюро України, у тому числі онлайн з використанням внутрішнього порталу Національного бюро. Зокрема, Актуальні питання та обмеження, пов'язані з сумісництвом та суміщенням з іншими видами діяльності; законодавчі вимоги щодо зовнішнього та самостійного врегулювання конфлікту інтересів; Актуальні питання фінансового контролю; запобігання одержанню неправомірної вигоди або подарунку тощо) у формі лекцій, круглих столів, тренінгів тощо.	вересень – грудень 2020 року; червень – грудень 2021 року; червень – грудень 2022 року.	працівники Національного бюро	Управління внутрішнього контролю; Відділ по роботі з персоналом

2.	Участь у заходах підвищення кваліфікації з питань антикорупційного законодавства для працівників державних органів, установ та організацій.	протягом 2020–2022 років	працівники державних органів, установ та організацій	Головний підрозділ детективів; Управління внутрішнього контролю; Управління аналітики та обробки інформації; Відділ по роботі з персоналом.
3.	Актуалізація інтерактивного курсу з питань дотримання Кодексу професійної етики працівниками Національного бюро.	Щорічно, протягом березня – грудня	працівники Національного бюро	Управління внутрішнього контролю; Відділ по роботі з персоналом
4.	Надання консультацій працівникам Національного бюро щодо правил етичної поведінки, конфлікту інтересів, декларування майна, доходів, видатків та зобов'язань фінансового характеру.	протягом 2020–2022 років	працівники Національного бюро	Управління внутрішнього контролю
5.	Забезпечення широкого висвітлення інформації, спрямованої на підвищення рівня правової освіченості населення, зокрема в частині знання та розуміння положень антикорупційного законодавства, в тому числі антикорупційної політики Національного бюро, шляхом: - здійснення виступів на радіо, телебаченні, у мережі Інтернет;	протягом 2020–2022 років	працівники Національного бюро та інші зацікавлені особи	Управління зовнішніх комунікацій; Територіальні управління

	- підготовки статей, роз'яснень, коментарів, методичних рекомендацій та інших публікацій з питань антикорупційного законодавства та діяльності Національного бюро; - участь у наукових та науково-практичних заходах з антикорупційної тематики; - проведення інформаційно-просвітницьких кампаній з метою поширення знань серед населення щодо антикорупційної реформи та діяльності Національного антикорупційного бюро України.			
6.	Роз'яснення положень антикорупційного законодавства під час роботи Приймальні громадян Національного бюро та громадських приймалень за місцезнаходженням територіальних управлінь Національного бюро, зокрема під час проведення особистого прийому громадян посадовими особами Національного бюро.	протягом 2020–2022 років	особи, що звертаються до Національного антикорупційного бюро України	Управління по роботі з громадськістю Територіальні управління